

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Joku muu

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Kyllä

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

-

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusääntelyn noudattamisessa?

-

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

-

Avovastaus

Perusterveydenhuollon hoitotakuun kiristämällä 14 päivään pyritään parantamaan perusterveydenhuollon lääkärinpääsyn heikkoa ja epätasa-arvoista saatavuutta. Tämä tavoite on sinällään kannatettava, sillä parempi pääsy lääkäriin perusterveydenhuollossa voi vähentää potilaiden hakeutumista päivystykseen, mikä parantaisi terveydenhuoltojärjestelmän toimivuutta. Terveyspalveluja on kuitenkin arvioitava kokonaisuutena.

Hoitotakuun piti alun perin olla 7 päivää, mutta heikon lääkärin saatavuuden vuoksi, jonka juurisyynä on jatkuvasti alimitoitetuista koulutusmääristä seurannut vakava kaikkia sektoreita koskeva lääkäripula, päätettiin lieventää hoitotakuun kiristymistä 14 päivään.

Valitettavasti 14 päivän takuun pitäminen realistisena annetussa aikataulussa ei ole toimijoiden mielestä mahdollista. Käytännössä suurin osa hyvinvointialueista on ilmoittanut, ettei heillä ole syyskuussa mahdollista taata hoitoonpääsyä perusterveydenhuollossa 14 päivässä. Vaikutusarviot jäivät puutteellisiksi, vaikka asiasta esitettiin lausuntokierroksilla analyysseja ja tietoja. Henkilöstön saatavuudesta ja kustannuksista tehdyt vaikutusarviot eivät ole osuneet kohdilleen.

Hoitotakuun tiukentaminen uhkaa hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä, koska uusi velvoite lisää kilpailua työvoimasta, jota ei ole riittävästi tarjolla. Vuokralääkärien kustannukset ovat nousseet merkittävästi pahenevan lääkäripulan vuoksi ja myös sairaanhoitajien vuokratyö on kasvava ilmiö, jonka kustannukset ovat nousseet nopeasti. Vuokratyön hinnat ovat alueiden arvioiden mukaan vähintään 50 % kalliimmat omaan toimintaan verrattuna ja joillain alueilla ne voivat olla moninkertaiset. Ostopalvelujen ja vuokratyövoiman saatavuus onkin erittäin heikkoa ja kallista ja tilanne pahenee hoitotakuun myötä. Hyvinvointialueet ovat jo nyt taloudellisesti tiukoilla, sillä alijäämää tehdään ennusteen mukaan jopa 1,2 miljardia euroa vuonna 2023 ja tulevaisuuden näkymät ovat haasteelliset.

Kun laki velvoittaa hoitamaan nopeat uudet käynnit 14 päivän kuluessa, tämä voi aiheuttaa muusta hoidosta tinkimistä. Mahdollisesti pitkäaikaissairauksien tai kansansairauksien seurantakäyntejä harvennetaan, jotta tehdään tilaa uusille aiemmin vähemmän tärkeiksi arvioituille käynneille. Kyse on uusien potilaiden vaivojen priorisoinnista vanhojen kustannuksella. Tämä on päinvastoin kuin nykyisin on arvioitu tarvittavan ja voi siten vähentää terveyshyödyn tuottamista.

Ostopalvelujen kasvu ja vuokratyövoiman lisääntyminen yhdessä kasvatettavaksi suunnitellun Kela-korvauksen kanssa siirtävät terveydenhuollon painopistettä julkiselta sektorilta yksityiselle sektorille. Kun rahaa siirretään yksityiselle, tämä aiheuttaa myös kannusteen henkilöstölle siirtyä julkisesta terveydenhuollosta yksityiselle sektorille. Tämä yhdessä edellä kuvatun kanssa heikentää hoidon jatkuvuutta, pirstoo hoitoa ja heikentää kustannusvaikuttavuutta.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kannattaa 7 päivän hoitotakuusta luopumista. KT suhtautuu myös epäilevästi mahdollisuuksiin noudattaa 14 päivän hoitotakuuta ja toteaa, että seuraukset voivat olla haitallisia hoidon jatkuvuudelle, vaikuttavuudelle ja kustannustehokkuudelle. Voikin olla tarkoituksenmukaista lieventää 14 päivän hoitotakuuta. Asiaa tulisi seurata tarkasti ja arvioida hoitotakuun toteutumista ja sen vaikutuksia esim. vuonna 2024 tai 2025. Lisäksi on tarpeen vaikuttaa lainsäädännöllä ja toimilla siihen, että julkisen sektorin mahdollisuuksia järjestää saavutettavat ja tasa-arvoiset palvelut turvattaisiin. Tämä vaatii aidosti vaikuttavia toimia niin lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Pelkästään uusien lakien säätäminen ei riitä terveydenhuollon parantamiseen.

Ruskoaho Juho
Kunta- ja hyvinvointialueetyöntajat KT